

PORADCA

MŠ

PORADCA RIADITEĽKY MATERSKEJ ŠKOLY

AKTUÁLNE INFORMÁCIE A PRAKTICKÉ RADY PRE RIADENIE MATERSKEJ ŠKOLY

ROČNÍK I • ČÍSLO 6 • FEBRUÁR 2020

BONUS:
Cvičenia,
aktivity
a hry

**Ako predchádzať poruchám
učenia a pozornosti u detí v MŠ?**

21. február – čas oslavovať!

**Zápis do prvého ročníka:
kedy je dieťa pripravené?**

**Ako začleniť utiahnuté
deti do kolektívu?**

Ako predchádzať poruchám učenia a pozornosti u detí v MŠ?

Ako rozvíjať schopnosti dieťaťa šikovne pomocou hier a aktivít?

PaedDr. Petra Arslan Šinková

Keď si predstavíme dieťa ako strom - v jeho korune môžeme pozorovať rôzne schopnosti a zručnosti. Pozorujeme teda aktuálny stupeň vývinu dieťaťa a jeho schopností. Pokiaľ hovoríme o dieťati vo veku materskej školy, pozorujeme, ako sa u neho rozvinula reč, aká je jeho jemná a hrubá motorika, grafomotorika, aká je jeho výdrž, pozornosť a správanie. U detí v školskom veku už pozorujeme to, ako píše, číta a ako počíta. To, ako sa tieto schopnosti v korune stromu vyvinuli, ovplyvňujú jeho korene. A práve v oblasti koreňov stromu nachádzame základné čiastkové funkcie vnímania a spracovávania informácií z prostredia. Tieto čiastkové funkcie ovplyvňujú to, ako sa budú rozvíjať schopnosti dieťaťa. A práve tieto funkcie je potrebné rozvíjať a stimulovať, aby sme predchádzali poruchám učenia a pozornosti v školskom veku.

Dieťa počas vývinu prechádza rôznymi senzitívnymi obdobiami na rozvoj určitej schopnosti. Senzitívne obdobia sú vývinové úseky, počas ktorých je dieťa mimoriadne citlivé a pripravené na rozvinutie alebo osvojenie si nejakej schopnosti. Počas každého obdobia dieťa inklinuje k činnosti, pomocou ktorej sa rozvíja určitá jeho schopnosť. Ak dieťa nemá možnosť vyvíjať sa podľa senzitívnych období, premrhá príležitosť rozvinúť danú schopnosť bez väčšej námahy.

Túto schopnosť neskôr nadobudne oveľa ťažšie, často s veľkým úsilím, bez záujmu a vytrvalosti, v neskoršom veku len intenzívnou cieleňou stimuláciou. Pokiaľ dieťaťu ponúkne aktivity zamerané na rozvoj týchto schopností - dieťa sa bude rozvíjať harmonicky. Rozvoj týchto schopností sa dá realizovať priamo v materskej škole prostredníctvom cieleňých aktivít a hier.

Medzi základné čiastkové funkcie vnímania a spracovávania informácií z prostredia patrí dotyková, sluchová

a zraková pozornosť, sluchové a zrakové vnímanie, sluchová a zraková pamäť, priestorová orientácia vrátane vnímania telesnej schémy, prepájanie jednotlivých zmyslov (sluchových, zrakových a pohybových) a dodržanie časového poradia a postupnosti.

Sluchová pozornosť

Znamená schopnosť vybrať podstatné zo všetkého, čo súčasne počujeme, teda rozčleniť počuté podnety a zamerať sa na ten podstatný. Táto schopnosť je dôležitá najmä vtedy, keď máme niečo pozorne počúvať a nesmieme sa nechať vyrušiť ďalšími zvukovými podnetmi. Schopnosť sluchovej pozornosti však potrebujeme aj vtedy, keď máme vyčleniť všetky hlásky v slove, ktoré počujeme. Pri sluchovej pozornosti ide o vyčlenenie zvukov z pozadia, napr. pri rozhovore sa sústreďujeme na hlas komunikačného partnera a nie na zvuky áut prichádzajúcich z ulice. Deti, ktoré majú problém so zameraním pozornosti, mávajú často nálepku nesústreďených, nepočúvajúcich, neposlušných detí. Problém v sluchovej pozornosti sa prejavuje v tom, že sa dieťa nedokáže sústrediť na hovorené slovo. Jeho po-

Úloha pedagogického asistenta

Každý má právo na plnohodnotné vzdelávanie!

PaedDr. Lenka Holíková

Asistent pedagóga sa v posledných rokoch ukazuje ako jedno z najlepšie fungujúcich, vyrovnávacích a podporných opatrení, ktoré sa veľmi dobre osvedčuje v praxi v školskom prostredí. Žiadostí o vytvorenie kariérovej pozície pedagogického asistenta každoročne pribúda. Dôvodov môže byť hneď niekoľko, avšak jeden z najdôležitejších je tento: asistent pedagóga je často kľúčový pre primerané začlenenie žiaka do hlavného vzdelávacieho procesu. Šanca dieťaťa na zvládnutie školských nárokov sa s podporou asistenta pedagóga mnohonásobne zvyšuje. Vďaka úlohe pedagogického asistenta môže byť u mnohých detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami skutočne naplnená a zrealizovateľná integrácia do triedneho kolektívu a súčasne dochádza k otvorení cesty k samotnej inklúzii dieťaťa.

Spolupráca medzi pedagogickým asistentom a dieťaťom výrazne ovplyvňuje proces začleňovania dieťaťa do kolektívu a tým sa zvyšuje šanca, že integrácia a inklúzia nebude len prázdny slovom.

Kto je pedagogický asistent?

Pedagogického asistenta môžeme vnímať ako pedagogické opatrenie tam, kde je nutná integrácia alebo sa odporúčajú podporné opatrenia pre žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Pomoc poskytuje pedagogický asistent priamo v triede, kde je dieťa so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami. V praxi nie je ani žiadúce, ani efektívne, ak je pedagogický asistent s dieťaťom „odsúvaný“ mimo triedu, mimo bežnú výučbu, mimo triedny kolektív. V niektorých prípadoch môže pomôcť, ak má dieťa možnosť prejsť si preberanú látku individuálne (v pokoji, mimo triedny kolektív), prax však zároveň ukazuje, že „odsúvanie“ dieťaťa mimo triedne dianie je **kontraproduktívne**. Pre každé dieťa sú nesmierne cenné skúsenosti spojené so začleňovaním do rovesníckej skupiny, s dynamikou triedy a s rôznymi prirodzenými sociálnymi interakciami. Integráciu vnímame synergicky - dieťa

so špeciálnymi vzdelávacími potrebami (integrované) ovplyvňuje ostatné deti a naopak.

Kto je to žiak so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami?

- **Žiak so zdravotným postihnutím** (mentálne, telesné, zrakové, sluchové postihnutie, vady reči, súbežné postihnutie viacerými poruchami, autizmus, vývojové poruchy učenia alebo správania),
- **žiak so zdravotným znevýhodnením** (zdravotné oslabenie, dlhodobá choroba, ľahšie zdravotné poruchy

- **žiak znevýhodnený nedostatočnou znalosťou vyučovacieho jazyka.**

Aké sú hlavné činnosti asistenta pedagóga?

Pedagogický asistent poskytuje:

- **pomoc pedagogickým pracovníkom školy** pri výchovnej a vzdelávacej činnosti,
- **pomoc pri komunikácii so žiakmi** a zákonnými zástupcami žiakov a komunitou, z ktorej žiak pochádza,
- **podporu žiakom pri prispôbení sa školskému prostrediu,**
- **pomoc žiakom pri výučbe a pri príprave na výučbu,** potrebnú pomoc

Zmyslom je, aby k ovplyvňovaniu dochádzalo pozitívne a žiadúcim smerom - pedagogický asistent má v tomto prípade nezastupiteľnú úlohu ako facilitátor alebo mediátor.

vedúce k poruchám učenia a správania, ktoré vyžadujú zohľadnenie pri vzdelávaní),

- **žiak so sociálnym znevýhodnením** (žiak z prostredia, kde sa mu nedostáva potrebnej podpory k riadnemu priebehu vzdelávania vrátane spolupráce zákonných zástupcov so školou,

žiakom s ťažkým zdravotným postihnutím pri sebaobsluže a pohybe počas vyučovania a pri akciách organizovaných školou mimo miesto, kde škola v súlade so schváleným plánom uskutocňuje vzdelávanie.

V súčasnej dobe vzhľadom k nedostatku finančných prostriedkov a stú-

Ako riešiť používanie vulgarizmov u detí v predprimárnom zariadení?

Štvorročná Janka robí v poslednom čase starosti svojim rodičom i nám v škôlke. Najprv sa pani učiteľke poťažovala Jančina matka a rozpačito jej zopakovala neslušné slová, ktoré dcéra „určite priniesla zo škôlky, veď inde ich počuť nemohla“. Nahnevany otec ju chcel nekompromisne potrestať a mama sa obáva, kde a kedy dieťa s novými výrazmi vyrukuje pred jej známymi či susedmi. Obohatenie Jankinho slovníka „silnými“ výrazmi, pri ktorých by sa začervenal aj starý kriminálnik nedávno zistila aj jej pani učiteľka. Preto sme sa rozhodli, že sa o tom porozprávame s jej rodičmi. Naše obavy, že Janka pochytila vulgárne slová v rodine sa teda v tomto prípade ukázali plané. No s takýmto problémom sme sa u detí nestretli prvý raz a keď sa naučia nejaké vulgárne slovo, nie je jednoduché odradiť ich od jeho používania. Ako by mal dospelý vhodne reagovať, aby zabránil takýto nevhodným slovným prejavom u detí?

MŠ, Beladice

Po treťom roku sa u detí rýchlo rozširuje slovná zásoba, aktívne používajú okolo 1500 slov. Objavujú čaro fungovania medzilidskej komunikácie, začínajú si osvojovať spoločenské normy. Naučia sa, že sa patrí starších ľudí pozdraviť, že sa cudzím ľuďom vyká, že je neslušné skákať dospelým do reči. Dychtivo nasávajú nové poznatky o okolitom svete a spoznávajú fascinujúcu silu slov, žiaľ aj tých hrubých. Deti sa s nimi stretávajú od malička a keďže sa učia nápodobou, chcú to čo počuli použiť tiež, hoci ich významu väčšinou nerozumejú.

Prvým vzorom pre deti sú rodičia. Výsledky výskumov (Gondová, 1994) ukazujú, že rodičia často používajú pri riešení výchovných problémov krik (11,1% veľmi často a 76,8% niekedy) a vulgárne slová (33,3% rodičov bežne a 30,3% niekedy). Len 36,4% rodičov nerozpráva v prítomnosti detí vulgárne, no aj keď vyrastajú v rodine kde sa rozpráva kultivovane, vyhnúť sa nežiadúcim výrazom je v súčasnej dobe takmer nemožné. Stali sa bežnou súčasťou konverzácie, sú akceptované a objavujú sa v masmédiách. Predísť tomu, aby sa dieťa stretávalo s hrubými výrazmi a nadávkami sa nedá, no to neznamená, že ich treba ignorovať alebo dokonca tolerovať. Najčastejšou reakciou

rodičov je hnev, vyšetrovanie odkiaľ ich potomok to slovo má a zákaz výraz používať s tým, že „to sa nehovorí“. Lenže tým sa dieťa odradí od opakovania zakázaného slova len ťažko. V prvom rade je vhodné zachovať chladnú hlavu, nerozčúliť sa, dieťa nehrešiť ani nekritizovať. Malé deti najčastejšie nevedia, čo vulgárny výraz znamená, ani plne nechápu, že ním možno ublížiť. Hlavne si chcú vyskúšať jeho účinok a získať pozornosť dospelého. Medzi rovesníkmi používajú nadávky často v podobnej situácii, v akej ich počuli – ukázať prevahu, silu, odraziť protivníka, prípadne provokovať. Dieťaťu je vhodné stručne a zrozumiteľne vysvetliť význam výrazu, ktorý

použilo a porozprávať sa s ním o tom, že takéto slová dobre vychovaní ľudia nepoužívajú a v rodine či škôlke nie sú prijateľné. Povedať mu, že každý je iný a niektorí ľudia si neuvedomujú, ako svojim správaním dokazujú svoju neslušnosť, ktorú si však nikoho nezískajú. Pokiaľ dieťa zamieria nadávky na blízkych, dajme mu najavo, že tým ubližuje a zraňuje tých, ktorí ho majú najradšej a že sa nám to veľmi nepáči. Keď zistíme, že dieťa používa nadávky ako formu odreagovania napätia alebo zlosti, treba ho naučiť s hnevom zaobchádzať a ventilovať ho inou formou. Niekedy sa osvedčí aj stratégia tvorby vlastného komického slovíčka, ktoré môže nevhodné slovo nahradiť a dá sa na ňom zasmiať – veď aj my použijeme občas to známe „do kelu“, alebo „truhlík“. Deti by mali vedieť aj to, že ak budú škaredé slová používať, treba rátať s odmietaním ich spoločnosti a neoblíbenosťou u slušných detí i dospelých.

...

*Odpovedá skúsená psychologička zo Slovenského národného strediska pre ľudské práva
PhDr. Geraldína Paľovčíková.*

Máte aj Vy problém, ktorý neviete vyriešiť? Napíšte nám!

Svoje otázky posielajte na túto e-mailovú adresu a do predmetu e-mailu napíšte heslo „Poradňa“:
Michaela.Zackova@forum-media.sk